

UPPSALA
UNIVERSITET

Hälsa och ojämlikhet bland barn och unga i Sverige

Helena Svaleryd

Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet

Studie av sambandet mellan familjens
sociala status och **barnens hälsa**

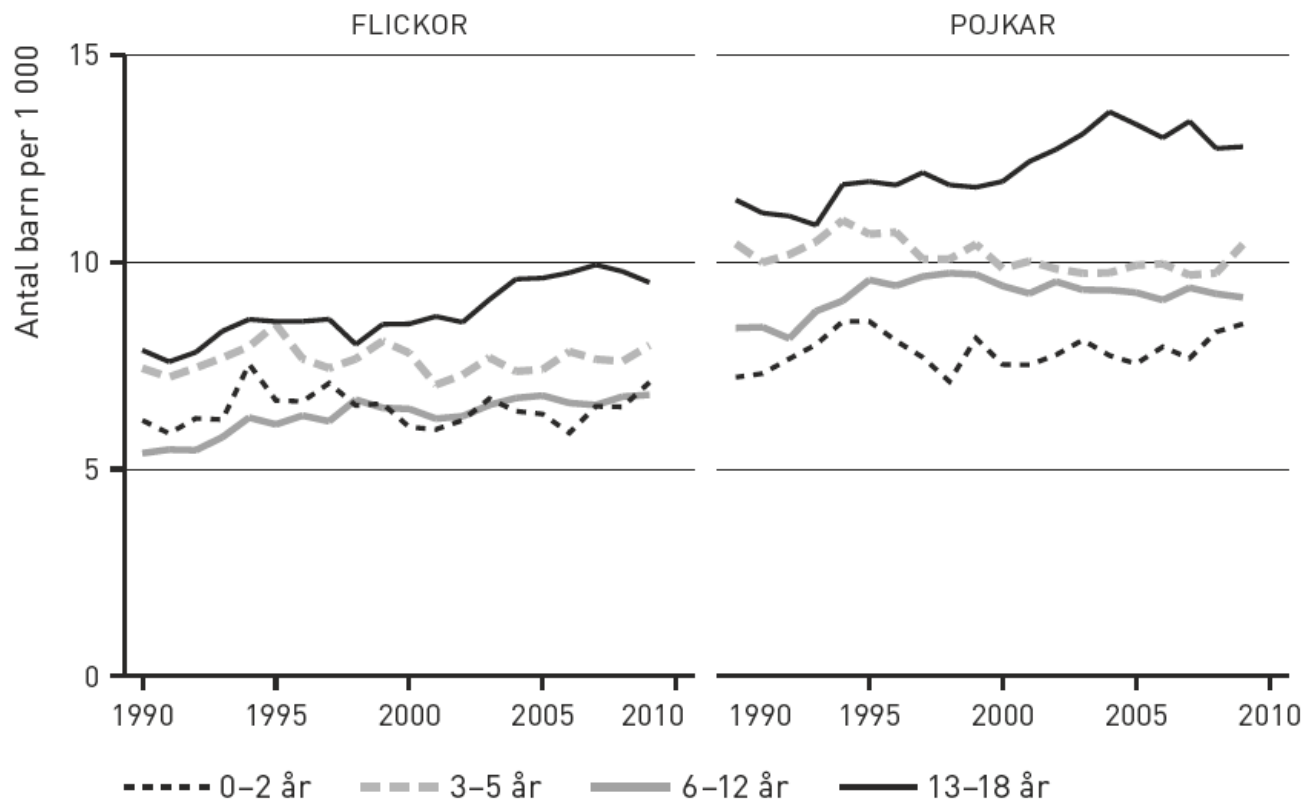
Varför kan familjebakgrund spela roll för barns hälsa?

- **Brist på ekonomiska resurser** begränsar föräldrarnas möjligheter att erbjuda barnen goda uppväxtvillkor
- **Låg utbildning** hos föräldrarna påverkar deras förmåga att ta till sig kunskap om hur barns hälsa kan främjas.
- **Låg rang** i den sociala strukturen orsakar stress
- **Kulturella faktorer och normer** innebär att efterfrågan och tillgången på vård ser olika ut i olika grupper. Normer kan också påverka hälsofrämjande beteende.
- **Genetiska faktorer**

Hur mäter man barns hälsa?

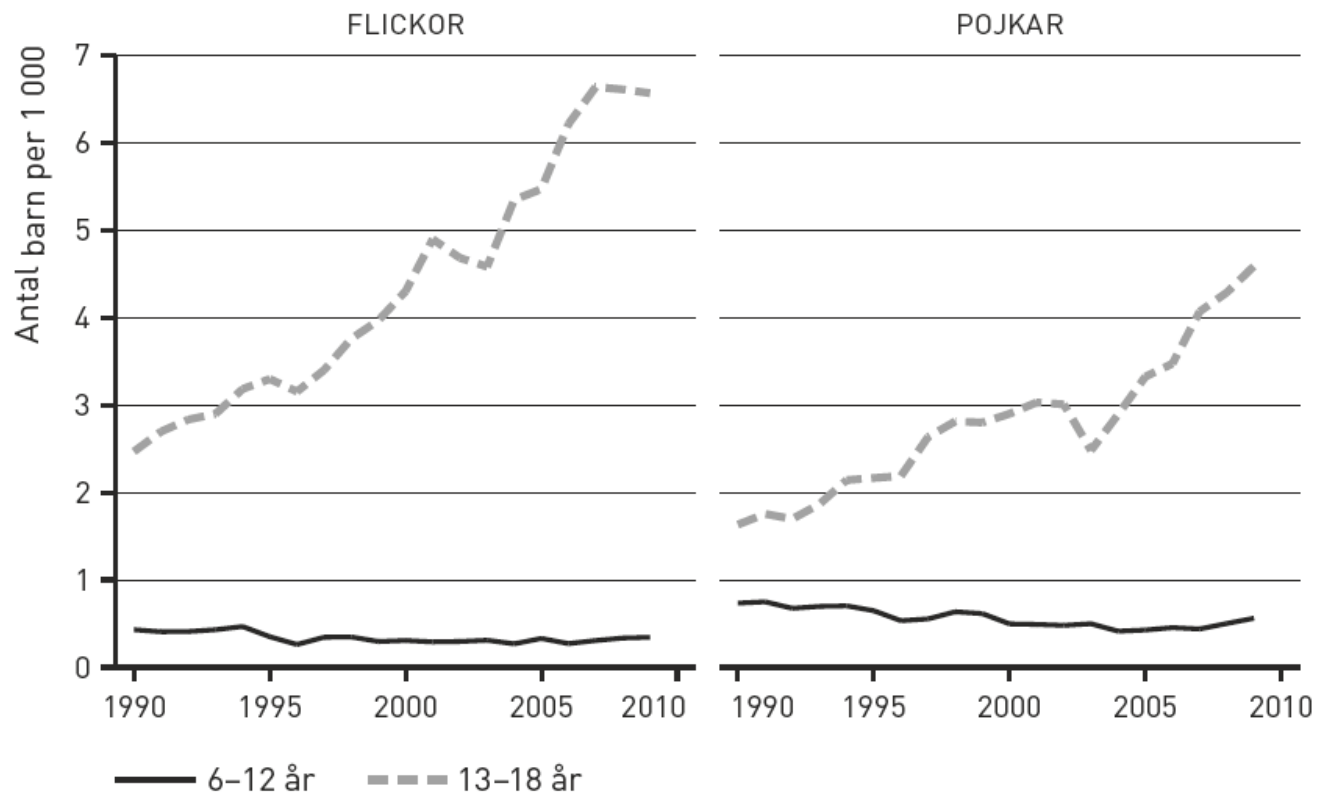
- Vi mäter med hjälp av registerdata
  - Patientsregistret
  - Läkemedelsregistret
  - Öppenvård i Stockholms län
- Olika diagnoser: mental ohälsa, diagnoser relaterade till alkohol, substansberoende
- Alternativ - enkäter

Inskrivningar på grund av skador och förgiftning har ökat bland tonåringar

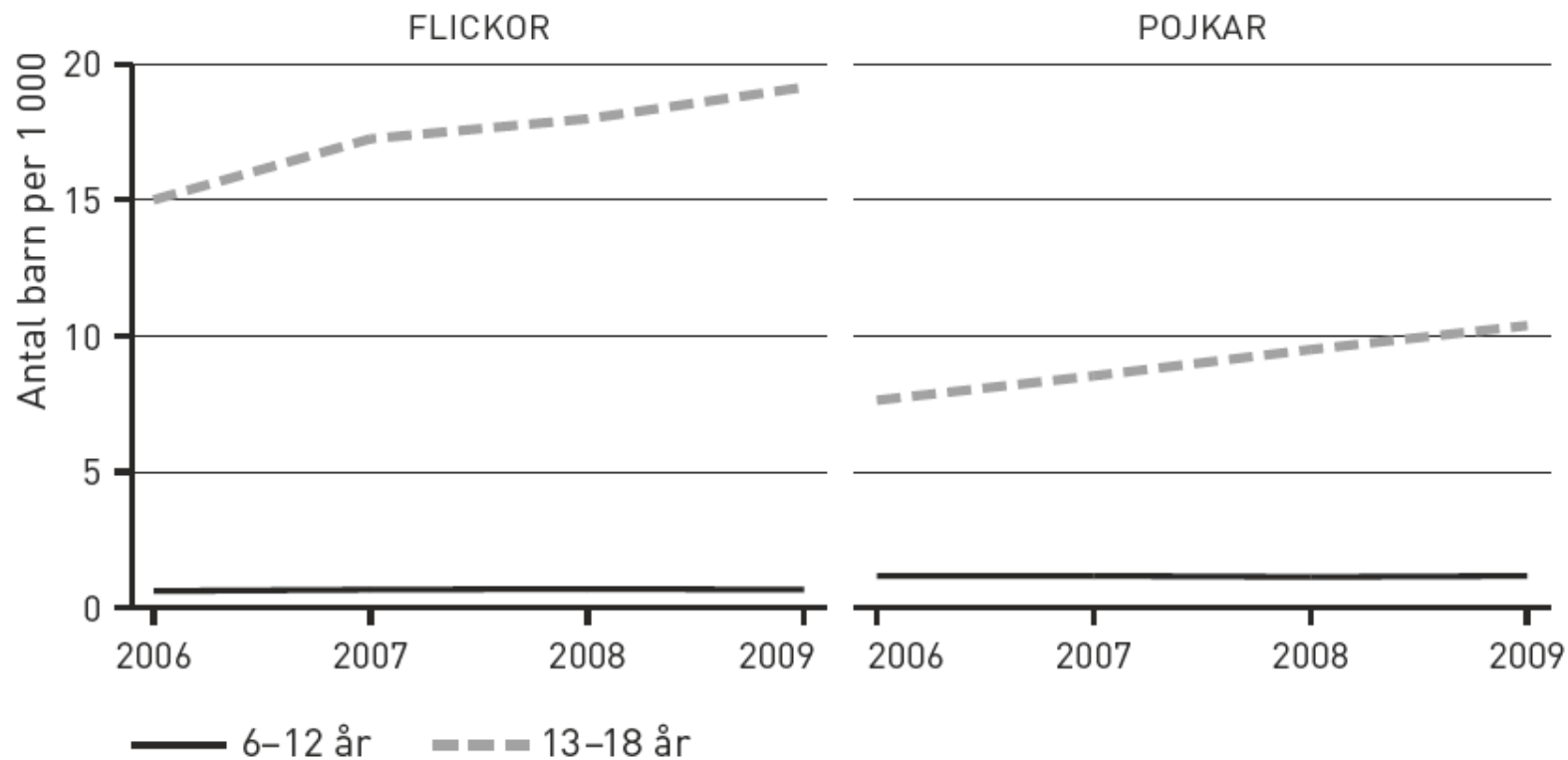
Figur 1.11 Inskrivningar efter ålder och kön – diagnos: skador och förgiftningar, 1990–2009.

En dramatisk ökning av inskrivningar på grund av psykisk ohälsa

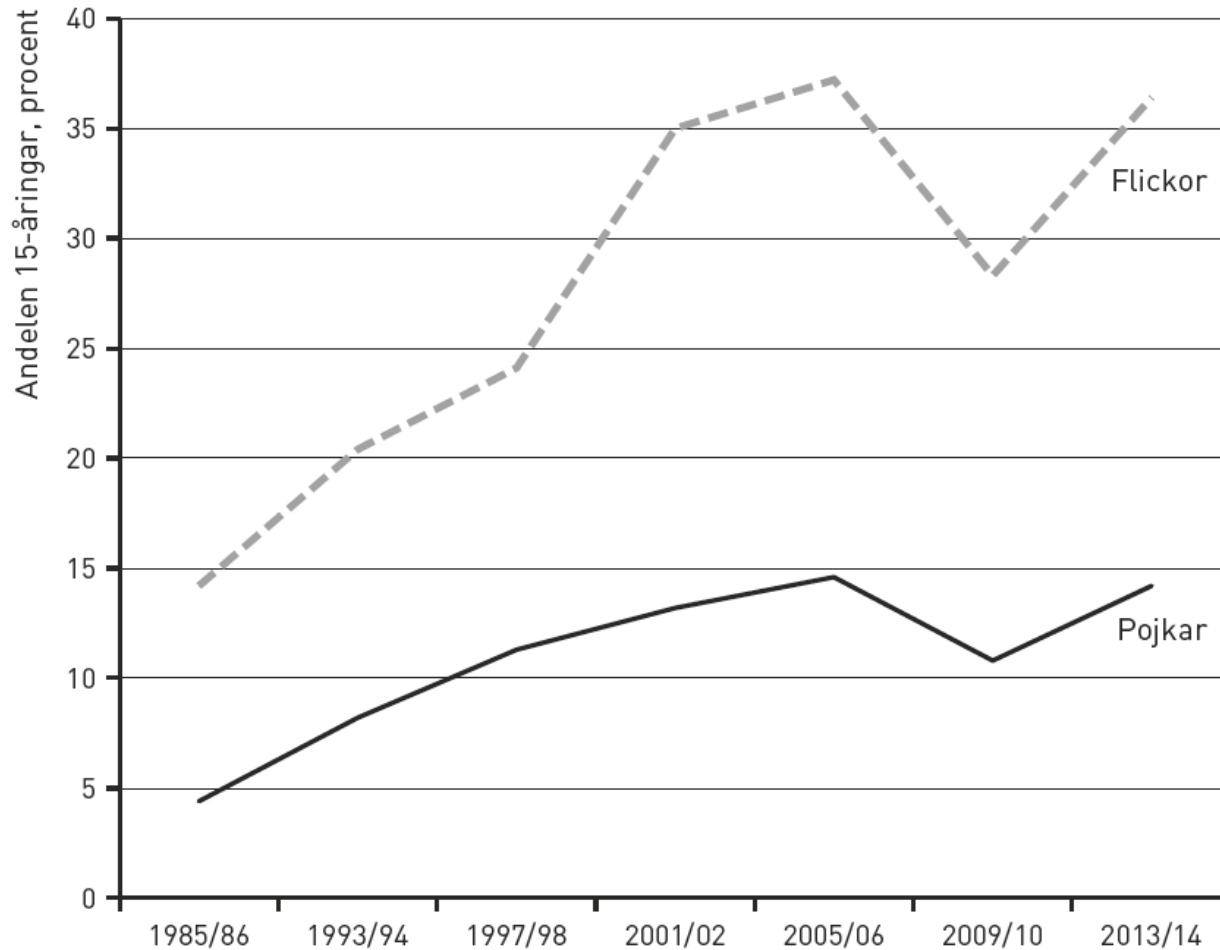
Figur 1.12 Inskrivningar efter ålder och kön – diagnos: psykisk ohälsa, 1990–2009.

Samma mönster kommer igen för antidepressiv medicin

Figur 1.13 Förskrivningar av antidepressiv medicin efter ålder och kön.

..och enkätdata

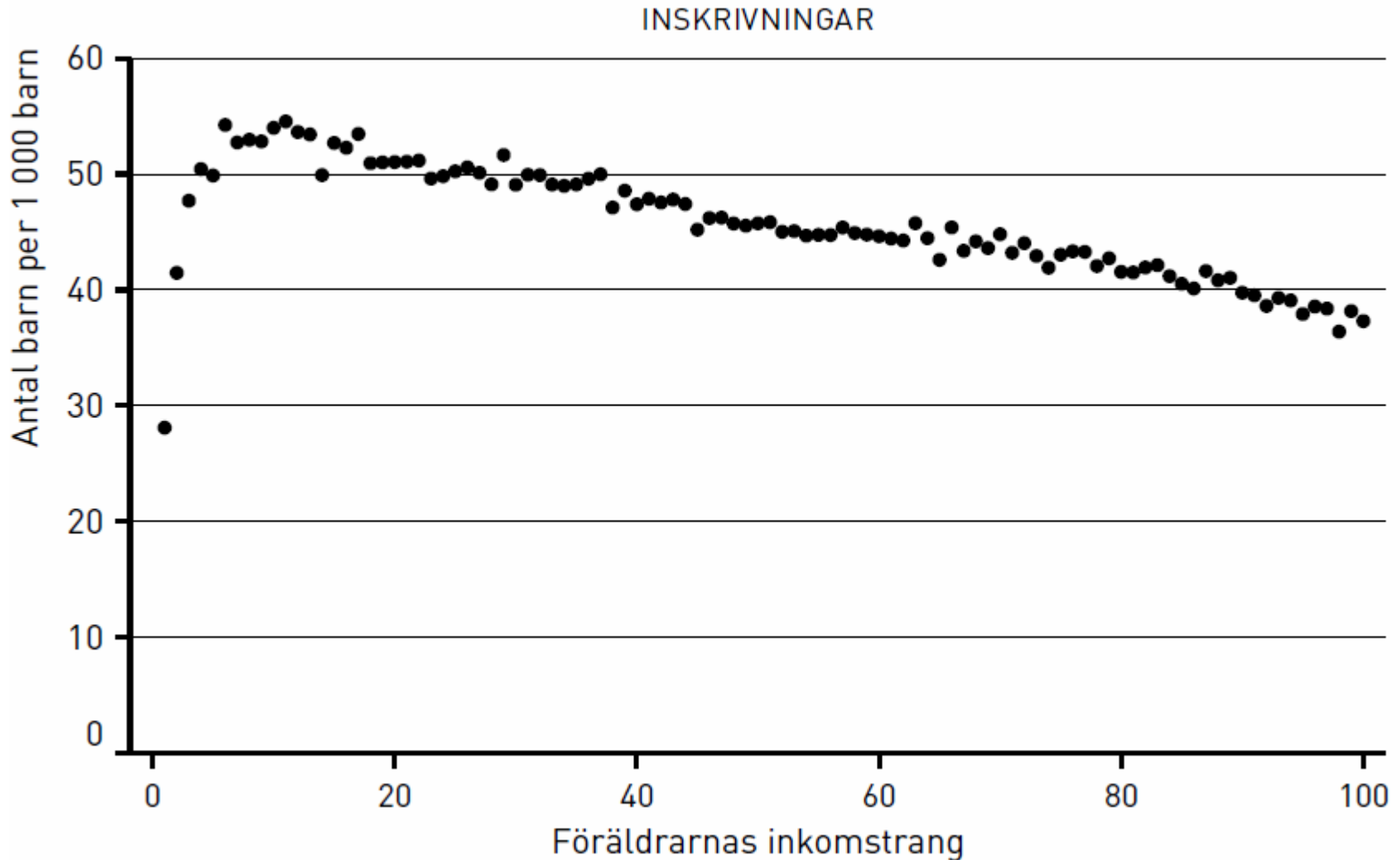
Figur 1.6 Andelen 15-åringar som svarat att de känt sig nere mer än en gång i veckan, 1985–2014, uppdelat på flickor och pojkar.

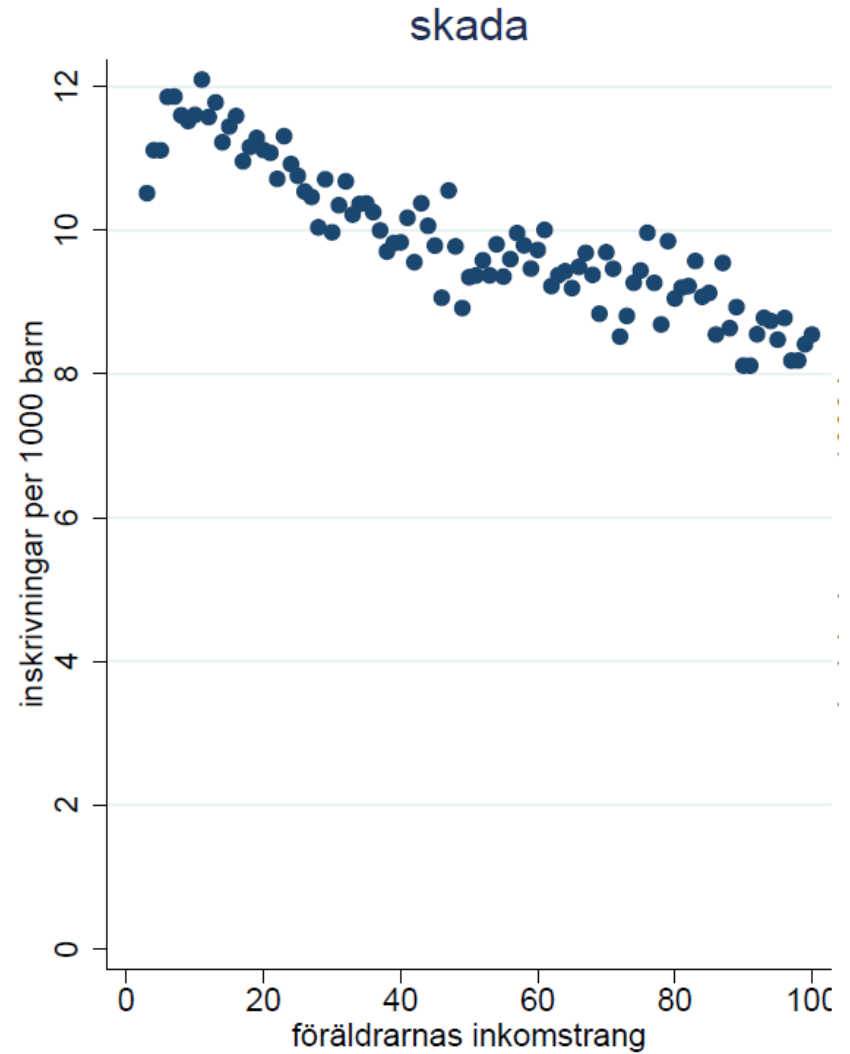
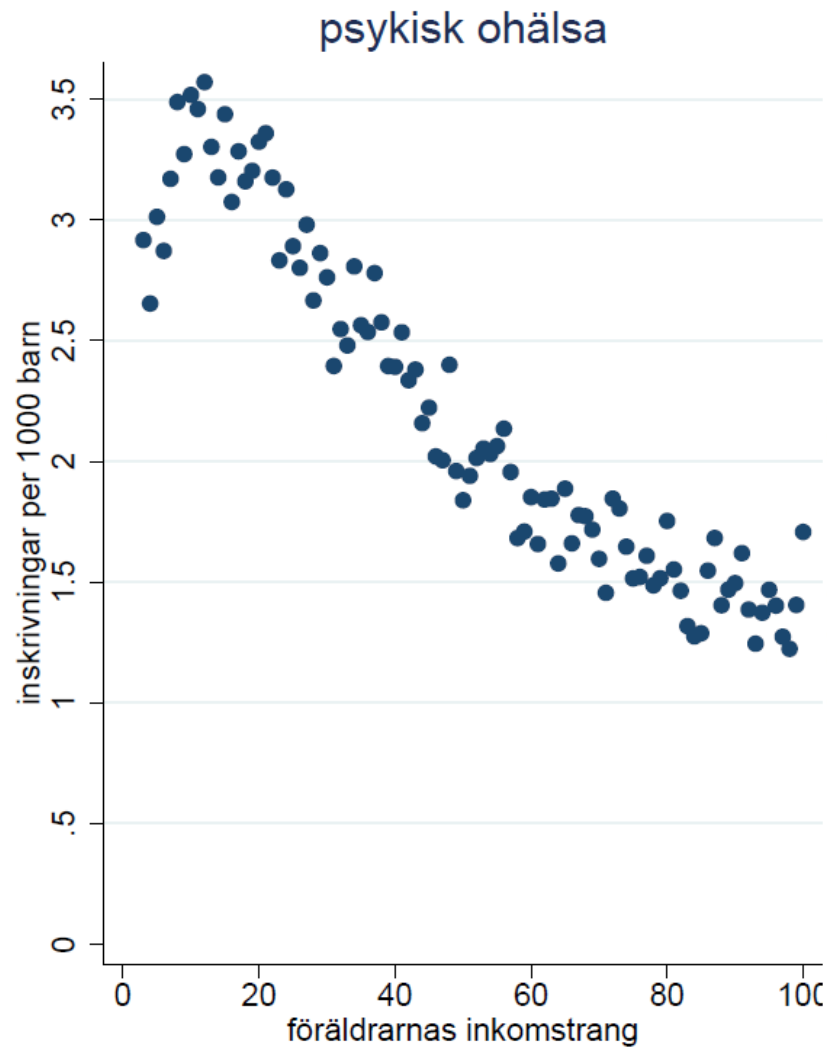
Att mäta socioekonomisk status

- Familjens inkomst?
- Utbildningsnivå?
- Arbetarhushåll/tjänstemannahushåll?
- Ett mått som möjliggör jämförelser över tiden
  1. Disponibel inkomst, rangordnad
  2. Utbildning, inkomstgraderad och rangordnad

Linjärt samband mellan föräldrars inkomstrang och inskrivningar på sjukhus

Något svagare social gradient för skador och förgiftningar

Sjukhusbesök i Stockholms län alkoholrelaterade diagnoser, pojkar och flickor

Besök i öppenvård i Stockholms län med diagnoser relaterade till alkohol, pojkar och flickor

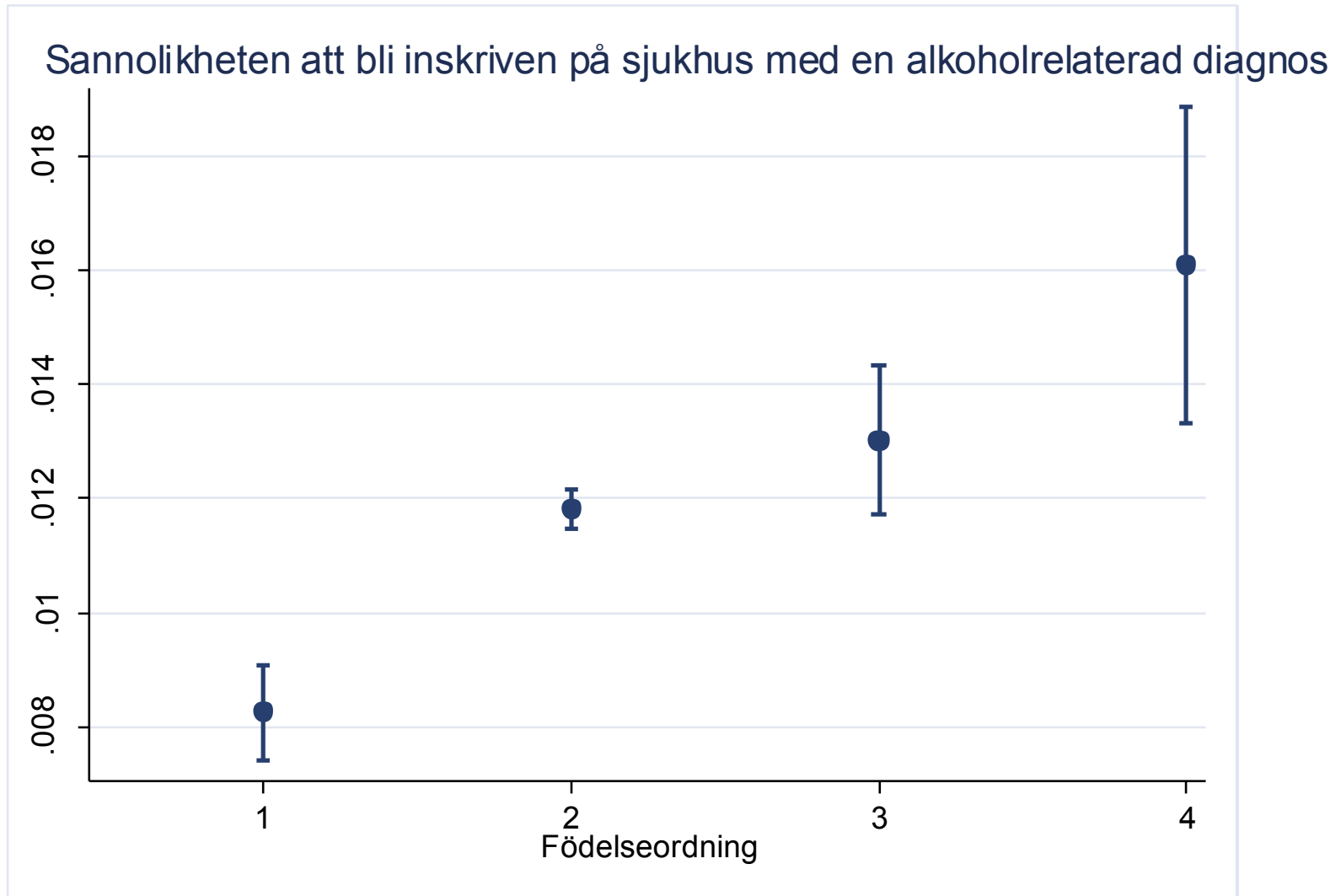
Graphs by girl

Substansberoende öppenvård

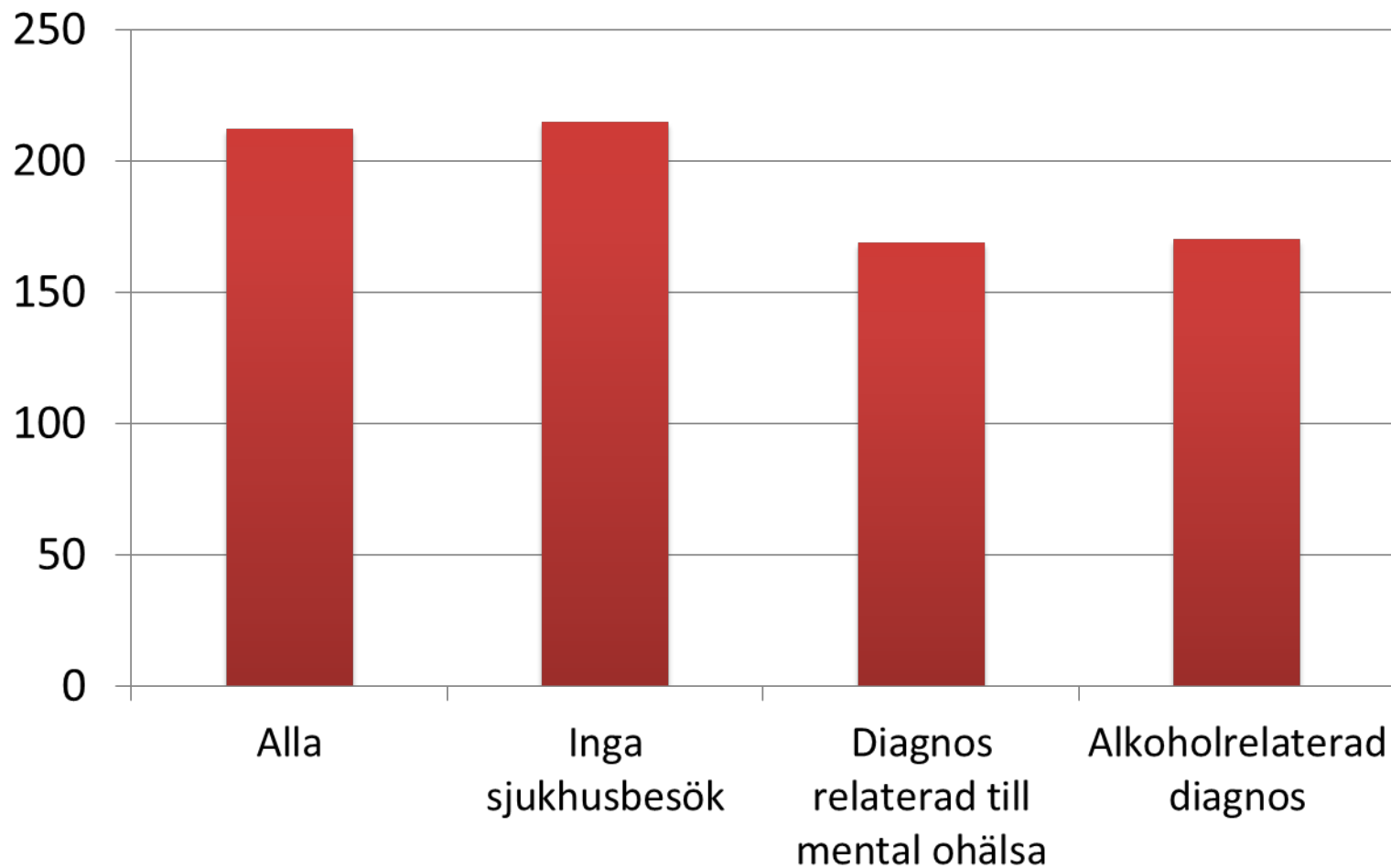
Graphs by girl

Även skillnader inom familjer...

Barn som är sjuka eller inskrivna med alkoholrelaterad diagnos under barndomen har sämre betyg,...

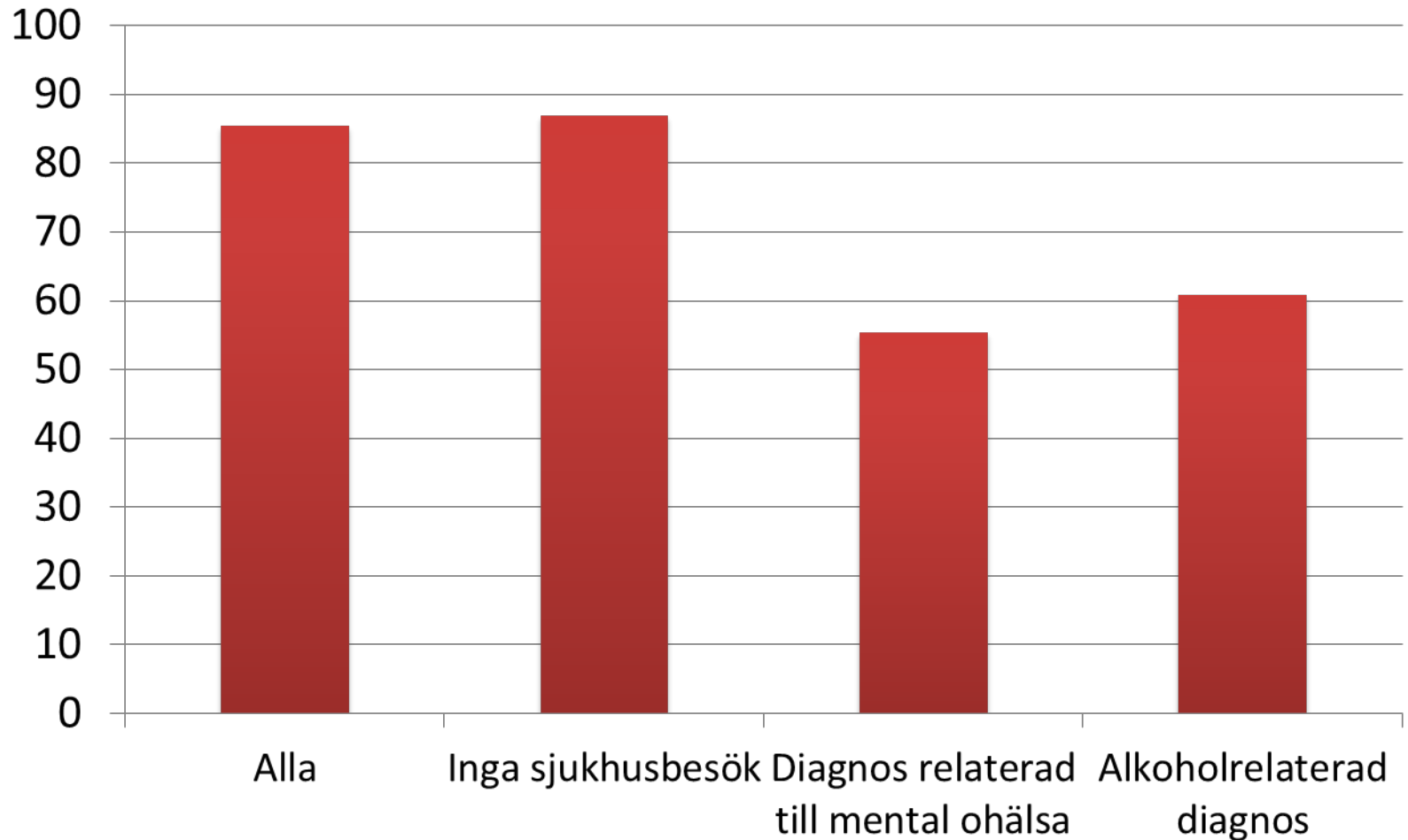
Meritvärde

... avslutar i lägre utsträckning gymnasiet...

Gymnasium

Slutsatser

- Sociala skillnader i hälsa – särskilt mental ohälsa
- Barn från familjer med lägre socioekonomisk status har högre sannolikhet att få en diagnos relaterad till alkohol eller substansberoende.
- Stora samhällsekonomiska vinster förenande med satsningar på att förebygga och lindra konsekvenserna av barns psykiska ohälsa och alkohol/drogberoende